

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/lista/36935,ul-1-Maja.html>
13.03.2026, 22:53

ul. 1 Maja

*Instytut Pamięci Narodowej **nie widzi przesłanek aby dokonywać zmiany tej nazwy ulicy w oparciu o Ustawę z 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744). Decyzja o pozostawieniu bądź zmianie tej nazwy należy do samorządu. Jeśli samorząd ją zmieni nie powinien w uchwale powoływać się na normy ustawy z 1 kwietnia 2016 r.***

Dzień **1 maja** jest to święto państwowe obchodzone w Rzeczypospolitej Polskiej. W obowiązującym tekście ustawy opisującej 1 maja jako święto państwowe i dzień wolny od pracy stwierdza się, że jest ono hołdem dla wszystkich, którzy swoją pracą tworzyli wielkość Naszej Ojczyzny, wspierali jej rozwój i budowali przyszłość dla następnych pokoleń, dla podkreślenia wartości pracy ludzkiej - rozumianej jako moralny obowiązek człowieka, ale też jako doskonalenie świata nas otaczającego - dokonującej się poprzez wszechstronny rozwój osoby ludzkiej, w trosce o zachowanie godności pracy ludzkiej i wiążącej się z tym wolności i mądrości.

Warto podkreślić, że tego dnia również Kościół Katolicki obchodzi wspomnienie Św. Józefa – robotnika. Święto istnieje w kalendarzu liturgicznym od roku 1955.

Mimo że dzień 1 Maja był celebrowany jako oficjalne święto państwowe w krajach totalitarnych (zarówno w komunistycznym Związku Sowieckim oraz krajach od niego zależnych jak i w narodowosocjalistycznych Niemczech od 1933 roku) samo święto ma rodowód wcześniejszy niż systemy totalitarne.

O upamiętnieniu dnia 1 maja zdecydowały środowiska socjalistyczne skupione w II Międzynarodówce, która była zrzeszeniem partii i organizacji socjalistycznych i socjaldemokratycznych, powołanym do życia w Paryżu w 1889 roku. Zaraz po swoim powstaniu II Międzynarodówka ustanowiła 1 maja *dniem międzynarodowej solidarności robotników*, jako wspomnienie niedawnego wówczas strajku robotników w Chicago w 1886 roku, brutalnie stłumionego przez policję.

II Międzynarodówka nie stanowiła w żadnym wymiarze scentralizowanej struktury politycznej; na zasadzie luźnej federacji była swoistym forum współpracy i dyskusji wielu politycznych partii i organizacji pokrewnych, działających w różnych warunkach w poszczególnych krajach. Dlatego spośród polskich środowisk politycznych uczestnikami kongresów II Międzynarodówki byli zarówno przedstawiciele niepodległościowej Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS) czy jej galicyjskiego odpowiednika w postaci Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (PPSD) jak

i rewolucyjnej i internacjonalistycznej Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL). Jednakowoż najsilniejszym środowiskiem w II Międzynarodówce byli niemieccy socjaldemokraci.

II Międzynarodówka wysuwała postulaty demokratyczne (takie jak wprowadzenie powszechnego prawa wyborczego obejmującego również kobiety) i podkreślała konieczność reform społecznych ukierunkowanych m.in. na ograniczenie bezrobocia i wprowadzenie 8-godzinnego dnia pracy. Krytykowała także politykę kolonializmu. Zawiesiła działalność w czasie I wojny światowej, kiedy okazało się, że większość partii socjaldemokratycznych stanęła na pozycjach patriotycznych, udzielając poparcia dla własnych rządów i opowiadając się za takimi warunkami pokoju, które będą korzystne dla ich własnych ojczyzn.

II Międzynarodówka wznowiła działalność w 1919 roku. W 1923 roku po połączeniu z Międzynarodową Wspólnotą Pracy Partii Socjalistycznych przekształciła się w Socjalistyczną Międzynarodówkę Robotniczą. W takiej postaci była ona jednoznacznie zwalczana przez stworzoną przez Lenina i podporządkowaną bolszewikom Międzynarodówkę Komunistyczną (Komintern) z siedzibą w Moskwie.

W okresie międzywojennym w dniu 1 maja niepodległościowi socjaliści z PPS często demonstracyjnie odcinali się od prób przyłączania się komunistów z KPP do ich manifestacji pierwszomajowych. Dochodziło w czasie pochodów 1-majowych w Warszawie nawet do brutalnych starć z użyciem broni pomiędzy demonstrantami PPS i KPP (np. w 1928 roku).

W ustawie obowiązującej obecnie w Rzeczypospolitej Polskiej podkreślono inny charakter święta niż próbowano to zadekretować w okresie PRL, kiedy przekształcano obchody w wyraz poparcia dla władz komunistycznych a organizowanym przez nie corocznym pochodom i manifestacjom nadawano charakter obowiązkowy.

(mkkkr)